

Dato: 1. december 2008
Kontor: Integrationskontoret
J.nr.: 2008/5013-46
Sagsbeh.: DWP
Fil-navn: Svar SOU 37 nov. 08

Besvarelse af spørgsmål nr. 37 stillet af Folketingets Socialudvalg til ministeren for flygtninge, indvandrere og integration den 4. november 2008 (Alm. del).

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Özlem Sara Cekic (SF) og Line Barfod (EL).

Spørgsmål 37:

"Vil ministeren redegøre for, hvilke initiativer regeringen har taget siden 2001 til at forebygge tvangsægteskaber?"

Svar:

Regeringen har siden sin tiltræden taget en lang række initiativer, der har til formål at forebygge tvangsægteskaber, støtte ofre for tvangsægteskaber og beskytte kvinder, der er brudt ud af et tvangsægteskab.

Jeg har til brug for besvarelsen indhentet bidrag fra Justitsministeriet og Velfærdsministeriet.

Det kan oplyses, at regeringen i 2003 offentliggjorde en handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber. Handlingsplanen indeholder 21 initiativer, herunder en række tiltag rettet mod at forebygge tvangsægteskaber og støtte og beskytte de kvinder, der er brudt ud af et tvangsægteskab. En række af disse initiativer er videreført efter handlingsplanens udløb i 2005.

Initiativerne i handlingsplanen er sideløbende blevet suppleret af en række nye initiativer. Det kan i den forbindelse oplyses, at initiativerne samtidig omfatter andre former for æresrelaterede konflikter end tvangsægteskaber.

De initiativer, der er iværksat, omfatter særligt følgende:

Rådgivning

- Telefonrådgivning for fagfolk v. LOKK. (Landsorganisationen af Kvinde Krise-centre). Telefonrådgivningen til fagfolk tilbyder professionel sparring fra rådgivere, der har erfaring med generationskonflikter i etniske minoritetsfamilier, og som kan være med til at styrke ens rolle som fagperson.
- Anonym telefonrådgivning for unge og for forældre v. LOKK. Telefonrådgivningen for unge kan bl.a. tilbyde den unge at få mulighed for anonymt at drøfte hendes situation på hendes egne præmisser.
- Telefonrådgivning for børn og unge v. Børns Vilkår.

Information

- Pjece om LOKK's tre telefonrådgivninger, som jævnligt sendes ud til relevante instanser.
- Internetbaseret værktøjskasse på LOKK's hjemmeside om håndtering af sager vedrørende æresrelaterede konflikter til brug for primært kommunale sagsbehandlere.
- Foredrag på skolerne om generationskonflikter, herunder tvangsægteskaber, v. Skoletjenesten hos Børns Vilkår.
- Foredragsrække henvendt til arabisktalende forældre om bl.a. retten til frit valg af ægtefælle, generationskonflikter mv.
- Temadage til kommuner, skoler, hospitaler mv. om generationskonflikter, æresrelateret vold mv. v. LOKK.

Opfølgning

- Støtte til kvindekrisecentret Dannerhuset til netværksaktiviteter og efterværn for kvinder, der har været på krisecenter pga. vold og evt. tvangsægteskab, så de bliver i stand til at genetablere en normal og selvstændig tilværelse.
- Netværksgruppe i regi af LOKK for piger med etnisk minoritetsbaggrund, som har haft alvorlige generationskonflikter med familien bl.a. i forbindelse med ægteskabsindgåelse.
- Mentorprojekt i samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors og LOKK for unge kvinder, der har brudt med familien pga. æresrelaterede konflikter eller lignende.

Konfliktmægling

- LOKK tilbyder konfliktmægling i sager vedrørende æresrelaterede konflikter, herunder tvangsægteskaber.

Bosteder

- Rehabiliteringscentret for Etniske kvinder i Danmark (RED), som er et bosted til kvinder mellem 18 - 25 år, der flygter fra tvangsægteskab eller trusler om tvangsægteskab. Bostedet kan modtage piger og unge kvinder fra hele landet.

- Bostedet Kastaniehuset. Kastaniehuset er et behandlings- og botilbud til unge etniske minoritetspiger mellem 14 – 18 år, som har behov for hjælp som følge af alvorlige generationskonflikter med familien.
- Bostedet Rosenly, som er et bosted for etniske minoritetskvinder og evt. børn, der har været på krisecenter, men som endnu ikke er parate til at bo i egen bolig, eller kvinder, der har været udsat for vold eller har andre alvorlige problemer i familien.

Puljer

- Der er ved satspuljeforhandlingerne for 2008 afsat 2 mio. kr. i hvert af årene 2008 – 2011 til en pulje til en forstærket indsats mod æresrelaterede konflikter. I 2008 ønskes fokus på projekter, der inddrager etniske minoriteter og frivillige organisationer, der lokalt, i boligområder og i etniske miljøer mv. arbejder mod æresrelaterede konflikter. Der kan være tale om holdningsbearbejdning i forhold til etniske minoriteter for at opnå en forståelse og accept af principper som f.eks. kønsligestilling og den enkeltes ret til frit at vælge sin ægtefælle mv. samt om konkrete initiativer, der udover holdningsbearbejdning støtter de unge eller rådgiver forældre mv. Puljen har netop haft ansøgningsfrist.

Det kan endelig oplyses, at regeringen i 2002 indførte en bestemmelse i udlændingeloven, således at det som udgangspunkt er en betingelse for familiesammenføring, at begge ægtefæller er over 24 år. Bestemmelsen blev indført bl.a. for at beskytte unge mod tvangsægteskab.

Det er endvidere en betingelse for familiesammenføring, at ægteskabet er indgået efter begge parters eget ønske. Er der tale om et tvangsægteskab, kan der ikke meddeles opholdstilladelse. Bestemmelsen beskytter mod tvangsægteskab uanset den herboendes alder og supplerer således 24 års-reglen.

Endelig betragtes ægteskab mellem fætter og kusine (og andre nærtbeslægtede) som udgangspunkt som tvangsægteskab, og der vil derfor som udgangspunkt blive givet afslag på familiesammenføring ved ægteskab mellem fætter og kusine.

Endelig er der i regi af Integrationsministeriet en række initiativer under udmøntning, som har til formål at forebygge tvangsægteskab og andre æresrelaterede konflikter samt til formål at støtte og beskytte kvinder og mænd, som udsættes for tvangsægteskab eller andre æresrelaterede konflikter:

- Et bosted for unge par, der er i risiko for tvangsægteskab eller anden æresrelateret vold.
- En central rådgivnings- og informationsenhed samt et landsdækkende mæglerkorps. Enheden skal bl.a. være tilknyttet socialrådgivere, psykologer mv., og enheden skal tilbyde mægling, støtte til unge mænd og kvinder, der er flygtet fra tvangsægteskab eller lignede, så de får mulighed for at klare sig selv, rådgivning og information til frontmedarbejdere samt anden forebyggelse i form af f.eks. holdningsbearbejdning via debatter, kampagner, inddragelse af frivillige og minoritetsorganisationer mv.

- Styrket vejledning til frontmedarbejdere om håndtering af sager om tvangsægteskaber og andre generationskonflikter. Vejledningen skal rettes mod medarbejdere inden for social, uddannelses- og sundhedssektorerne, der har den direkte kontakt med de unge.
- Et rollemodelkorps vedrørende æresrelaterede konflikter, bestående af unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund, som skal rejse rundt i landet og fortælle andre unge om deres erfaringer og gå i dialog med de unge om æresbegreber, tvangsægteskaber, kønsligestilling mv. for at opnå en holdningsændring (forebyggende).
- Etablering af netværk og støttegrupper for børn, der oplever æresrelaterede konflikter i familien.

Kvindekrisecentre

Velfærdsministeriet har til brug for besvarelsen oplyst følgende om de almindelige kvindekrisecentres beskyttelse af og støtte til kvinder udsat for vold, herunder æresrelateret vold.

I 2003 blev der ved en ændring af lov om social service indført en selvstændig paragraf i loven om kommunernes forpligtelse til at tilbyde midlertidigt ophold til kvinder, der har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold, de såkaldte kvindekrisecentre. Den selvstændige paragraf skal ses i forlængelse af en mangeårig indsats for at styrke indsatsen for voldsramte kvinder.

Ved en udvidelse af § 109 i serviceloven blev der den 1. juli 2008 indført en ordning med rådgivning af kvinder med børn på kvindekrisecenter. Familierådgiverordningen har til formål at støtte kvinden, medens hun er på kvindekrisecentret – og ikke mindst i forbindelse med udsusning fra krisecentret. Familierådgiveren skal bidrage til, at den voldsramte kvinde og hendes børn, der har taget ophold på et kvindekrisecenter, får den nødvendige støtte til at genetablere en selvstændig tilværelse uden for kvindekrisecentret, og at overgangen fra kvindekrisecentret kommer til at ske på en så god og hensigtsmæssig måde som mulig.

For børn over seks år, der må følge deres mor på kvindekrisecenter, er der etableret en ret til psykologbehandling med henblik på afhjælpning af – og støtte i forhold til – de problemer, der er eller har været forud for kvinden og barnets flytning til et kvindekrisecenter, herunder støtte til bearbejdning af eventuelle tumultariske og voldelige oplevelser.

Velfærdsministeriet har endvidere oplyst, at Ligestillingsafdelingen snart afslutter en debat-række med mænd på sprogskoler, i mandeklubber og moskéer om kønsroller, børneopdragelse, ligestilling og familieret (skilsmisseregler, forældremyndighed mv.), ligesom det er oplyst, at Ligestillingsafdelingen vil gennemføre en rettighedskampagne på sprogskoler, i boligområder, foreninger og organisationer, der skal oplyse kvinder med etnisk minoritetsbaggrund om deres rettigheder og om ligestilling.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen oplyst følgende:

Politimæssig indsats

Rigspolitiet udsendte i juni 2006 retningslinjer til landets politikredse for den politimæssige håndtering af æresdrab og andre strafbare forhold, der har forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber. Politikredsene skal bl.a. løbende indberette oplysninger, der kan være af betydning for bekæmpelsen af æresrelaterede forbrydelser til Nationalt Efterforskningscenter (NEC) i Rigspolitiet, hvor politikredsenes oplysninger bearbejdes og suppleres med oplysninger fra andre kilder, herunder fra sociale myndigheder og organisationer.

Som opfølgning på retningslinjerne udarbejdede Rigspolitiet i 2007 en strategi for politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser. Formålet med strategien er at fastlægge en overordnet ramme for den samlede politimæssige håndtering af denne kriminalitetsform såvel lokalt i politikredsene som centralt i Rigspolitiet.

Rigspolitiet har som supplement til strategien udsendt en vejledning, der indeholder en række anbefalinger til brug for politiets behandling af æresrelaterede forbrydelser med henblik på at sikre den bedst mulige politimæssige håndtering af sådanne sager.

Det fremgår af Rigspolitiets strategi, at politikredsene bl.a. har til opgave at erkende og identificere æresrelaterede sager samt at iværksætte relevante beskyttelsesforanstaltninger i forhold til truede personer, når dette skønnes nødvendigt eller hensigtsmæssigt. Endvidere skal politikredsene efterforske mulige strafbare forhold, der kan have forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber.

Politikredsene skal endelig yde en præventiv indsats i forhold til æresrelaterede forbrydelser, herunder ved at sætte truede personer i kontakt med relevante myndigheder og organisationer mv. for herved at sikre, at de pågældende får den nødvendige støtte.

Rigspolitiet har i den forbindelse bemærket, at samarbejdet mellem politiet og sociale myndigheder og organisationer kan være med til at sikre en tidligere afdækning af mulige æresrelaterede strafbare forhold, herunder f.eks. i forbindelse med en ung piges pludselige udeblivelse fra skolen mv., og sociale organisationer kan medvirke i forbindelse med en mægling mellem parterne i en konflikt, der tager udgangspunkt i forhold, der har forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber. Rigspolitiet har oplyst, at man i oktober 2007 afholdt et seminar vedrørende æresrelaterede forbrydelser, der ud over repræsentanter for politiet havde deltagelse af bl.a. Landsorganisationen af Kvindekrisecentre.

Rigspolitiet har i 2007 i samarbejde med Rigsadvokaten og efter drøftelse med politikredsene endvidere udarbejdet en overordnet strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser. De centrale elementer i strategien er etablering af særlige enheder i politikredsene med henblik på at tilvejebringe og udvikle et højt fagligt kompetenceniveau, udbygning af samarbejdet mellem politi, sociale myndigheder og sundhedsvæsen og effektiv anvendelse af reglerne om bortvisning og tilhold.

Med hensyn til at beskytte kvinder, der ønsker at bryde ud af et tvangsægteskab eller er brudt ud heraf, har Rigsadvokaten henvist til en række af de initiativer mv., der er beskrevet i Rigsadvokatmeddelelse nr. 3/2008 fra maj 2008 om behandlingen af sager om samlivsrelaterede forbrydelser. I denne meddelelse beskrives bl.a. mulighederne for at meddele tilhold efter straffeloven og bortvisningsloven. Herudover er fastsat retningslinjer om hjælp til forurettede, der har været udsat for samlivsrelaterede forbrydelser, bl.a. ved, at politiet skal bistå ved henvendelse til krisecenter, orientere de sociale myndigheder mv.

Skærpelse af straffeloven vedrørende ulovlig tvang ved indgåelse af ægteskab

Det kan endvidere oplyses, at regeringen i februar 2008 fremsatte et lovforslag om skærpelse af straffen for ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab, som blev vedtaget af Folketinget i april 2008, jf. lov nr. 316 af 30. april 2008, der trådte i kraft den 2. maj 2008. Med denne lovændring blev der indført en forhøjet strafferamme på 4 års fængsel for ulovlig tvang efter straffelovens § 260 i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Den forhøjede strafferammen har til formål at afspejle samfundets stærke afstandtagen fra tvangsægteskaber.

Under Folketingets behandling af lovforslaget tilkendegav Justitsministeriet, at ministeriet vil afgive en redegørelse til Folketingets Retsudvalg om erfaringerne i praksis med anvendelsen af straffelovens § 260, stk. 2, når bestemmelsen har været i kraft i tre år. Redegørelsen vil blive udarbejdet på grundlag af bidrag fra Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

Rigsadvokaten har oplyst, at rigsadvokaturen ikke er bekendt med sager, hverken før eller efter vedtagelsen af straffelovens § 260, stk. 2, hvor der er rejst tiltale for at have tvunget nogen til at indgå ægteskab.